

Här är konstnären inte stjärnan

I centralförbundet för mental hälsas lokaler i Helsingfors finns Hyvän mielen galleria som fungerat i ett år. Kurator och eldsjälen bakom projektet är Harri Kivi som i tio års tid har sysslat med relationell estetik, det vill säga skapa nya oväntade möten mellan konst och samhälle.

– Här är det inte konstnären som är stjärnan. Den sociala sfären runt verket är oerhört betydelsefull. Utöver utställningen ordnas även seminarier, konserter och andra tvärkonstnärliga evenemang. Detta ska fungera som en mötesplats mellan friska och de som har en diagnos. Vi vill göra tröskeln att närma sig mentala problem i vårt samhälle lägre samt minska rasismen via dessa möten.

Hyvän mielen gallerias utställningsprogram är digert med välkända och etablerade konstnärer såsom Seppo Renvall, Maaria Wirkkala och Nina Roos.

Vad är det som gör att detta inte är amatörkonstföreningens akvarellutställning utan en blandning av erkända, professionella bildkonstnärer?

– Den röda tråden har från första början varit kvalitet i konsten. Detta är ett frivilligt socialt arbete från konstnärernas sida. De vill arbeta för den goda sakens skull.

Det är inte ett amatörinriktat pedagogiskt projekt för nya publikgrupper, vilket ofta har förekommit i samband med relationell estetik, såsom invandrare pysslande i stora konsthallar. Utan tvärtom kvalitetskonst som förs ut i "icke-konstrum". Detta rum erbjuder därmed status och en potentiell ny publik.

I det blygsamma galleriet, eller rättare sagt aulan, finns teckningar och en målning av den etablerade bildkonstnären Henry Wuorila-Stenberg som bland annat har varit professor vid Bildkonstakademin.

Hur har du valt ut dina verk för denna utställning?

– Verken är bilder ur det mänskliga psyket. För mig har det varit viktigt att bilderna ska förmedla något positivt. Konsten har ofta en mycket avgörande roll i sådana här sammanhang. Det kan vara den enda kanalen ut ur något smärtsamt. Konstverken måste få ge rum till människan samt stödja och uppmuntra. Det får inte vara för djärvt.

– Ett konstgalleri är i jämförelse med detta projekt en mera offentlig plats. Man väljer medvetet att besöka ett konstgalleri och är då förberedd på att möta konst på ett annat sätt.

Ett annat rum som skapar oväntade möten är Galleri Orton. Det är beläget i Invalidstiftelsen Ortons sjukhuskafé. Tanken bakom Galleri Orton är att ställa ut högklassig konst mitt bland patienter och sjukhuspersonal.

I sju års tid har kaféet fungerat som utställningslokal för etablerade finländska nutidskonstnärer såsom Saara Ekström, Kaarina Kaikkonen och Marianna Uutinen. Konceptet är återigen att ge en specifik miljö status. Att visa högklassig konst är att visa respekt och högakta miljön patienten befinner sig i. I övrigt fungerar också rummet som ett professionellt galleriutrymme. Belysningen fungerar och det ordnas vernissager där även museifolk och konstnärer deltar. Även mer krävande konst såsom videokonst, installationer och performance har visats.

Anu Tuominen, etablerad konceptkonstnär känd som bland annat Ars Fennica-pristagare är nu aktuell med en utställning i kaféet. Hennes verk kan inte i sig kopplas till relationell estetik, men sammanhanget hon ställer ut i står nära begreppet.

– Jag finner det givande att ställa ut på mycket varierande platser. Att ställa ut i ett vanligt kafé skulle vara en annan sak. De som besöker ett sjukhuskafé är i ett annat behov av tidsfördriv och stimulans.

– Verken är dock alltid de samma kvalitetsmässigt. Mina teman kommer ofta från platsen och sammanhanget. För den här utställning har jag till exempel tagit fasta på handen och foten, som vi kan se i de uppochnedsvängda promenadkäpparna och handskarna med små dockfötter i.

De belysta verken på de vita avskalade väggarna står i bjärt kontrast till den röriga och brokiga omgivningen. Verken framstår som något abrupta, som om de var på fel plats och tidpunkt. Men detta skänker en spänning till rummet.

När jag sitter i Ortons kafé och småpratar med Aili som snart ska på röntgenbehandling slår det mig att det är troligtvis endast möjligt att förstå och kvalitetsmässigt bedöma den relationella estetiken när vi själva är insatta i processen. Jag kan inte se med samma glasögon som i en Carnegie-utställning eller Anhava-utställning. Konsthistoriskt sett har seendet varit koncentrerat kring objektet.

Dessa utställningskoncept för dock fram en konstform som i vidare mening inbegriper ett helt sammanhang. De formar därför i sin helhet en långsam konstform som kräver tid. Meningen skapas i själva processen.

CAMILLA WASASTJERNA

camilla.wasastjerna@hbl.fi

Anu Tuominen, Galleri Orton till 26.9.